

En skitur

Stil, skrevet av O. G. Tronsmoen 1885/86

Det var liv paa amtsskolen, da vi forleden dag fik høre, at vi skulde faa en fridag. Spørgsmaalet var da, hvorledes den skulde anvendes; derom blev det diskuteret og debatteret, og kun deri var fleste enige, at de vilde ud, langt ud, op paa fjeldvidderne, ja, endnu høiere, om det kunde lade sig gjøre. Nogle enkelte var i midlertid mere beskedne, enten det nu kom af mangel paa mod, eller det var erkjendelse af deres egen magelighed, det skal være usagt, nok er det, de forslag, at man skulde forsøge skierne i skraaningen ved siden af skollehuset, for da kunde man springe hjem, om man frøs paa fingrene.

I midlertid havde nogle faaet opsporet at finnen John Tomassen Kant laa oppe paa aaserne vestenfor Tønset med 4000 ren. Dette skulde være noget at se, og med knusende majoritet blev det bestemt, at vi skulde «hjem søge» ham. Det var enkelte, som ytrede, at det vist maate ligge noget andet til grund, siden hele flokken saa samstelt vilde den vei; nok er det, ovennævnte fin, der skal være mere end almindelig rig, har flere ugifte døtre.

Dagen for afreisen blev bestemt til lørdag den 9de februar, og i mellimtiden udrustede vi os paa bedste maade. Kl 5 lørdags morgen samledes hele flokken paa det før aftalte sted, Steimoen. Det var mørkt endnu; men vi kunde se et virvar af gutter, skistave og skier. Af disse sidste var det nok mange slags, for hele bygdens skioplæg var tiggert sammen for anledningen. Der saaes lange, spidsformede skier, som enhver maatte dømmes til at være rigtig langløbskier. Indimellem traf man paa aldeles umage skier. Ægte telemarkskier blandede om hinanden med budalskier og finneskier; alt var en baget forvirring. Men fandtes der uensartede skier, saa var der ogsaa uensartede ski-

løbere.

Endelig blev tegnet til opbrud givet, og nu bar det afsted i jagende trav. De mest vante kom snart til at danne fortroppen, medens de uvante dannede den lange hale, som de med stedse stigende anstrængelse søgte at bevare fra at blive skilt fra hovedstyrken.

*Stilskriveren, Ole Gundersen Tronsmoen.
Amtsskolen holdt 1885/86 til på Steia, Alvdal, seinere ble
Stor-Elvdal fast skolested. (44268)*

Således bar det afsted opover Glommen; men snart blev det for travelt for de sidste. Sveden begynde at pible frem, og der blev gjort holdt, for at flokken kunde faa samle sig. Nu kunde man se, hvem der var mest medtagen, paa denne andpustne tale og de røde skumsvedte ansigter. Hvis nogen ynkede dem og udtalte at de maatte være trætte, fik man som aftest høre: «Nei, bevares! var det saa ligt da!» afsted bar det igjen; det som jag, det samme trav og den samme anstrengelse for dem, som dannede halen.

Efter en og en halv times forløb havde vi tilbagelagt en mil og befandt os ved Lillestrømmen. Derfra begyndte den egentlige opstigning, som ikke medførte liden vanskelighed, da de, der ansaa sig for kjendte og derfor blev et slags selvbestaltede førere, ledede hele flokken gennem det vildeste morads, so vel var at finde paa de kanter. Det var derfor ikke at undres på, om naar man hørte, at selv slige skarptravere som han Kristen og han John ikke var lidet anstrængt, da vi naaede Strømsaasen. Der skulde vi gjøre holdt og nyde nogle forfriskninger; men der maatte ventes lunge førend de sidste kom frem.

Endelig var vi alle samlede igjen og nu viste det sig, at trætheden for fleres vedkommende var naaet til det stadium, da man gjerne overgiver sig. Nu var det kommet saa vidt, at man ikke unnsaa sig for at sige høit, at man var træt, og det var visselig mange, som i sitt stille sind overlagde med sig selv, enten de skulde forsøge paa at gaa videre, eller om de skulde lægge sig igjen i Strømsaasen.

Imidlertid spragte ilden under to vældige kaffekjedler, som vi havde bragt med os. Ja, men skulde kaffen smake deiligt! Man kunde se paa de anstrængte, surgrætnede ansigter, hvorledis de opklarnedes lidt efter lidt, efter hvert som lugten af de spruttende kaffekjedler spredtes rundt i værelset. Snart var kaffen ferdig, den medbragte niste kom frem, og det lod til at maden smagte, for tyggeredskaberne kom i en saa

livlig bevægelse, at talen næsten forstummedes. Kun af og til hørte man fortvilede utbrud, naar en eller anden slughals ved hjælp af den brændene hede kaffe at sætte sig selv i indvortes brand. Men kaffen gjorde underværken! Aldrig skulde man have seet noget sådant. Ikke før var kaffekjedlernes indhold nydt, førende man begyndte at spore virkningene. Der viste sig nyt liv i ansigterne, kræfterne voksede og modet samtidlig, og mangen en, som for en halv time siden ikke så sig istan til at komme videre, havde ikke alene mod nok til at fortsætte reisen; men han syntes, at han endog kunde have så mange kræfter tilovers, at han kunde ødsle lidt med dem i bakkerne oppe paa Strømsaasen.

Af en mand fik vi høre, at finnen ikke skulde være mere end en times mars borte. Dette gav os end mere mod, og nu brød vi op for at naa vort bestem-

melsessted.

Atter ledede førerne os ad krogede stier og buskadsen og tyk furuskog, saa næsten hvert skrit kostede anstrengelse. Men det gjaldt nu bare at være udholdende, og vi følte os forvissede om, at vi i synet af rensdyrflokken skulde faa fuldstændig erstatning for anstrængelsene.

Endelig kom vi saa høid, at skogen ikke længere hindrede os, og nu stevnede vi i lige linje mod den høieste top paa "Graavola", for der skulde vi efter sigende treffe rensdyrflokken.

En ørn vilde rimeligvis tage os for en uhyre slange eller maaske rettere tusindben, og det kan ikke nægtes at seksti gutter i en række og alle sammen på skie er et prægtig syn. At puste i bakken var det ikke tale om. Nei, med forcert jag gik det afsted opad Graavolas skraaninger. Endelig var det ikke lang igjen til høiden og nu kunde vi tydelig se, hvorledes sneen var opsparket. Hist og her saaes en mosedot, en kvist eller en muldklump ligge oppe paa sneen. Hvem kunde have gjort dette? Det kunde ikke være nogen anden end renen; men hvor var rensflokken henne nu? Ja, bare vi kom op paa høiden, saa skulde vi nok faa se den. I denne spendende forventning naaede vi høiden. Men der var ingen ren. Hvor kunde flokken nu være? At den nylig havde været der, derom vidne-

de dens alt andet en sømmelige efterladen skaber.

Vi speidede rundt og rundt; men ingen ren var at se. Under dette kom vi til at blive opmærksomme paa storartede naturomgivelser, som ikke lidet forskjønedes derved, at solen brød frem i hele sin herlighed og netop nu beseirede en gjenstridig taage som hidtil havde skjult omgivelserne. Hvorhen vi sendte blikket, saaes millioner af tindrende snekrystaller, der glimrede oss imod som smaa sole paa snetræen. Fjernere mod øst laa hele den vakre Tønsetbygd aaben for vore blikke.

Litt længere mod syd hævede «Tronnen» sig traust og majestætisk op over de øvrige fjelde. Det er sjælden, at denne fjeldenes konge viser sig i hele sin majestæts fylde; men i nedladende høflighed hævede den netop nu en sky, som havde indhyllet den, op fra sin skaldede isse og lod sig bese fra foden til issen. Mod sydvest saa vi -riktignok fjernere- dens brødre, De Kongelige Høiheder, «Rondane», og baade nærmere og fjernere støtte blikket mod fjeldtoppe som «Sølen» og «Rødalshøa» og mange andre, som alle havde det tilfælles, at de strævede at overgaa hverandre i høide. Det syntes for os, som om fjeldene havde vokset betydeligt, fra vi forlod dalbunden, til vi naaede toppen af Graavola, og paa samme tid følte vi os selv saa smaa og ubetydelige blant alt dette mægtige

og storslaaende, som omgav os. Vi maate uvilkaarlig sænke blikket, som derved kom til at fæste sig paa en udstrakt flade lige ved Graavolas fod. Det var «Sevalen», som nu havde trukket vinterteppene over sig, som nu i stille drømmende fred ventet paa, at solstraalene atter skal gjøre dem fri, og igjen skabe liv paa dens overflade og ved dens bredder. Nu saa alt saa dødt ud; ikke et menneske, ikke en fugl var at se, ikke en røgsøile steg op fra de forlattede sæterboliger. Det var en fulstændig modsætning til det liv, som rører sig der om sommeren; men saa meget kunde vi se, at Sevalen besidder tilhørende syndigheder, som kan sætte en i behagelig stemning, og det skulde ikke undre os, om Arne Gardborg i sin sommerhytte ved bredden af Sevalen har faaet udtryk i enkelte af sine digterværker. Ligeledes skal det ikke undre os, om proffessor Guldberg paa sin lille eiendom, der kan finde adspredelse ved dens yndigheder, der maa danne en fuldstændig modsætning til den idelige skalten og valten med uhyre talstørrelser og fortvilede matematiske begreber. Heller er det ikke at undres paa at proffessor Nikolaysen lader de halvraadne cadavre hvile i fred for at besøge sine venner og nyde livet en stund oppe i «Garvigen». Ja, om sommeren er der liv og lystigheder deroppe. Proffessorer, literater og grosserere fra hovedstaden lever der i fredeligt naboskab med stersbudeierne, buhundene og koflokken. Dette for gjennem vore tanker, da vi fra Graavolas top overskuede Sevalen med omgivelserne.

Men renen? Kanske vi havde gaaet forgjeves. Man kunde høre ytringer i den retning. Men se, længere mod øst har vi nok en top, maask vi kunde faa se renen derfra. Afsted bar det ned over skraaningen op ad bakken igjen paa den andre siden. Ikke før havde de første nået høiden, førend et glædeshyl lod de andre ane, at rensdyrflokken var i sigte.

Ja, ganske rigtig, der borte, længre mod nordøst saaes en stor graa masse, op fra hvilken der for vore

blikk syntes at rage som en skog af smaatrær. Det kunde ikke være andet enn rensdyrflokken; men ufl det var saa langt borte, en dyb sænkning laa mellem den og. Nu var gode raad dyre. Spøragsmaalet var, om vi havde kræfter til at forlænge vor reise did; men nysgjerrigheden blev snart den seirende. Skierne blev retede mod renen, vi havde en sterk heldning for os, og nu bar det afsted nedover med den stedse stigende fart. Det var ikke alle som var kjendte der, for da havde de ikke sat saa dristig afsted. Det viste seg nu hvem der var herre over skierne. Ikke før var vi komne midt ned i bakken, før vi kunde se de ynkeligste figurer, og mangen en forsøgte-riktignok mod sin vilje- efter en ufrivillig himmelfart at lade hoved og ben bytte rolle. Heller ikke dette vill riktig lykkes for dem, for det endte med en fuldstændig begravelse i sneen. Men pyt, op igjen, atter paa skierne og nedover bar det resten af bakken.

Da vi atter samledes, var over halvparten af os hvitklædte. Nu var det ikke langt igjen til renen; vi kunde se mennesker deroppe, og i retning hennimod disse begav vi os nu. Det var meget møisommeligt at komme frem, for et tæt birkeris søgte at spærre veien for os; men vi beseirede ogsaa denne vanskelighed, og da vi var komne opom birkeriset, blev vi overraske med at se to flag vaiede borte hos finnerne. Riktignok var det ikke todugs eller tredugs flag; men med nærmere eftersyn vise det sig at være flagfarvede tørklæder af den sort, som gjerne staar i et vist forhold til nesen. Vi tvivlede ikke paa, at det var gjort til ære for os, og vi tog derfor vilien i gjerningens sted.

Kort efter stod vi samlede omkring de tre finner, som vi hidtil havde taget for tre mænd paa grund af finnekvindernes eiendommelige beklædning, der kun i hovedpynten adskiller sig fra mandens; men det viste sig nu at være en mand og to kvinder. Det lod ikke til, at de følte sig overrasket ved vort besøg, tvertom den samme ro, som man alltid finner hos fin-

nen, besvarede ogsaa disse, og de møtte os med den venlighed som et menneske kan yde et andet oppe paa de vidstrakte fjeldsletter. Som det lod til, skjønnede de at vort besøg mere gjalt renen end finnen, og uten opfordring fra vor side, gik begge finnegjenterne et stykke fra os, og i et for os uforstaaeligt maalføre kommanderede de hundene afsted. Efter nogle faa øyeblikk, var den temmelige spredte rensdyrsflok samlet i en tæt sammenpakket klynge. Flokken blev dreven hen til os: det var et prægtigt syn! Store og smaa dyr om hinanden, snart var et par rensbukke, der ikke riktig kunde forliges, øieblikkelig paa to ben, og med vældige klask af hornene søgte de at opgjøre sit mellemværende. Her kom en saa indsmigrende bort til os og slikkede os paa fingrene, som for at faa salt. Hist var der et par stykker som gjerne vilde liste sig bort. Øieblikkelig var hundene ferdige, og de egenraadige rener maate smugt bøie sig efter

finnhundenes vilje.

Det var umuligt at tælle dyrene, og vi spurgte derfor finnen, hvormange dyr han havde. Men med finnens sædvanlige forbehold ligeoverfor saadanne spøragsmaal svarede han: «Aa, her er nokre hundre». Da vi havde staaet en stund og rigtig nydt synet af den herlige renskare, merke vi, at i modsætning til finnen og finnepigerne var vi rigtig nogle stuegrise. Vi følte at det blev forkalt for os, som var vante til den lune skolestue, i længden at opholde os deroppe. Derfor skyndte vi os afsted igjen. Efterat vi hjertelig havde takket dem for deres velvilje med os, bød vi dem farvel, og derpaa betraadte vi hjemreisen. Denne gik for sig uden nogen mærkverdigheder, naar untages at en eller anden fik sig en ufrivillig koldbøtte i skraaningerne nedover til Strømsaasen. Det gik fort nedover nu, og det var ikke vel lange tid, før vi igjen befandt os nede paa Glommen.

